

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

O singură rază.

„Inima iubitoare trăiește și înfloarește; inima care urăște se usucă și moare” așa sună o cugetare de scriitoarea A. Olănescu, care ar trebui predicată și comentată pe toate cărările în zilele noastre, când ura crește tot mereu între oameni, ca apele potopului pe vremea lui Noe, să încearcă să înnece tot ce este bun și frumos pe pământ. Pretinziile de demult cari uneau sufletele și dădeau vieții atâta dulceață și fericire, astăzi nu se mai cunosc, sub pretinzie intimă se înțelege astăzi mijlocul cel mai bun de a se descoace și exploata pe celalalt. Cu greu vei putea să afli în ziua de astăzi doi oameni, cari să se bucure sincer unul de fericirea celuilalt. Și care este cauza? Răspunsul e simplu. Lipsa iubirii lui Dumnezeu și a deaproapelui. Școala în toate zilele primește rețete, care îi arată cum trebuie cultivată mai bine voința, cum trebuie dezvoltat intelectul, în ce chip să se pregătească mai potrivit vigoarea trupească a tineretului; numai pentru sădirea și îngrijirea celui mai frumos și mai necesar sentiment cu viața aceasta pentru iubire este prea puțină vreme. În casă iarăși copilașii noștri puțin aud cuvinte de iubire, câte mame îndeosebi și căți tătâni nu sunt cât se poate de brutali cu copiii nedându-și seamă că necultivând dragostea cu familia pentru Dumnezeu și oameni cauzează copiilor lor și întregului neam cea mai mare pacoste, pentru că acolo unde lipsește iubirea, nici cei mai mari filozofi, nici cei mai aspri tirani nu pot produce fericire. Ca să ne convingem că iubirea este piatra unghiulară, pe care trebuie să se zidească viața socială, culturală și comercială a unui neam, să aducem numai puține dovezi negative. Bunăstarea materială a tuturor neamurilor crește din zi în zi, și nu va fi departe timpul când colibioarele vor dispărea din orașe și sate și vor fi așezate în muzeele mari la vederea căror se vor minuna nespuse de mult strănepoții noștri, cari vor locui cu toți în palate. Va veni desigur vremea, când măturătorii de stradă se vor preumbla triști în automobile elegante, deplângându-și soarta amară, că nu pot călători și ei cu aeroplanelor pentru a lua o cafea în America.

Și noi bieții muritori de azi nici nu ne putem închipui ce pretențioși și luxoși vor fi urmașii noștri, dar tot noi vedem, că cu cât se va rafina și supția viața mai mult, cu atât va fi mai aspră, și ne-

cruțătoare lupta pentru existență. E de prevăzut că lumea se va ridica tot mai sus cu pretențiile și se va coborî tot mai jos cu sufletul. Iubirea va dispărea tot mereu ca o primăvara frumoasă, care a înveselit și înraurit totul și peste omenime alătura de luxul cel mai bogat se vor pogori nori de suferințe. Pentru lupta aprigă pe care o rezervă în sânul său viitorul, datori suntem să înarmăm neamul nostru cu cea mai prețioasă armă care se chiamă iubirea, pentru că acest sentiment dumnezeesc, precum zice amintita scriitoare, purifică și înfloarește inimile și noi ca un neam cu mulți dușmani și puțin pretini, chiar de inimi înfloritoare avem mai multă lipsă. În trecut ne-a nimicito a pismei răutate și carba neunire, precum zice nemuritorul poet al redesteptării noastre naționale și în viitor ne-ar șterge de pe fața pământului aceste păcate dacă nu ne vom desbărâ de ele.

Bisericii strămoșești îi revine apostolatul nobil ca prin glasul preoților ei să potolească ura și pisma între frați și să-i facă atenți că un neam numai prin forțele acelei iubiri, poate să trăiască și să se înalțe pe care a predicat-o, practicat-o Hristos și pe care a obligat să o poarte în inimă toți acei urmași ai lui, cari se numesc creștini.

Domnul nostru Isus Hristos numai cu înțelepciunea nu putea mântui lumea aceasta îndărătnică și vecinic înclinată spre rău, dacă nu avea iubirea cea mare și curată, cu care a iubit oamenii și cu care a ertat și pe călăii cari îi băteau pe cruce piroane grele în mâini și în picioare.

În decursul vremurilor mulți înțelepți adevărați și neadevărați au căutat să critice învățătura lui Hristos însă în fața iubirii lui a trebuit să cedeze, să o admire și să simtă mai mici și neînsemnați decât un fir de nisip, pentru că iubirea aceasta este atât de mare, atât de strălucită și caldă încât și sufletele cele mai decăzute a trebuit să i-se închine și să o primească.

Biserica noastră în primul rând ar trebui să-se adreseze cu apelul iubirii către gazetarii cari dețin în mâinile lor o putere atât de mare și atât de bine sau răufăcătoare precum o mănuesc.

Înainte ia sate gazeta era o minune, astăzi ia este ceva de care nu se poate lipsi țărânul cât de cât luminat. Și este un adevăr incontestabil, că tot aceia ce a cizelat biserica cu grea muncă în popor, toate pornirile rele, pe cari le-a adormit cu postul și cu cuvântul, acum gazetele

le răscolesc și dau nutremânt tuturor patimilor, dacă nu scriu pe coarda iubirii și a unirii în cugete și în simțiri. Gazetarii, cari în loc să samene prin scrisul lor lumină și bunăînțelegere își umplu ziarul lor dela început până la capăt cu injurii, nu-și dau seamă cât rău produc în sufletul cetitorilor mai ales simpli, fiindcă e lucru cunoscut, că omul și așa înclină mai mult spre rău, decât spre bine și dacă îi mai dai și o leacă de ajutor ațâțându-i toate poftele, atunci l'ai condus la marginea râpei.

Biserica noastră să ridice un protest energetic și o rugăminte blândă în fața tiparului care nu luminează, liniștește și mângăie, ci întunecă, răscolește patimile și jignește.

Și apoi fiindcă bunul Dumnezeu a voit că marele nostru Caragiale să moară chiar acum când tipurile lui favorite sunt multe ca ciupercile netrebnice și când viața noastră publică iar fi oferit personagii, din cari putea creă comedii de caracter celebre, iarăși sfintei biserici îi revine rolul să tempereze ambițiile să înfrunte păcatele și să aducă aminte ariviștilor nu prea alegători de mijloace, că la judecata din urmă, nu numai despre faptele lor, dar chiar și despre cuvintele și gândurile lor vor trebui să-și deie seama înaintea Tatălui Ceresc.

Azi e vremea să le aducem aminte și oamenilor noștri mari, cari se urăsc pentru realizarea unui ideal și oamenilor mici cari urăsc pe toți aceia, cari nu-i lasă să-și umple buzunarele lungi; cuvintele apostolului Pavel, care zice:

„Iubirea este îndelung răbdătoare, iubirea este plină de bunătate, iubirea nu răvnește, nu este lăuduroasă, nu se îngâmfă, nu este necuviincioasă, nu caută ale sale, nu stărnă la mânie, nu pune în socoteală răul. Nu se bucură de nedreptate, să bucură însă împreună cu adevărul. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduște, toate le rabdă. Iubirea nici odată nu cade...”

Vă rog deci pe toți cari vă iubiți neamul și mănăți iubirea cu suflete pentru că acest sentiment divin e în stare singur să-i asigure un viitor de aur și lung.

Iară tu Isuse Hristoase care cu lumina și cu focul iubirii tale nemărginite ai biruit lumea și iadul, trimite din iubirea ta cea mare barem numai o singură rază preste neamul nostru și îl ridică din ură și păcate și-l fă mare, tare și fericit.

Rusticus.

Cuvântare

la cununia d-lui căpitan Dumitru Onica cu dș. Stella Moldovan din Arad.

Iubiți Tineri,

Implinind ale lui D-zeu și ale Bisericii rânduieli pentru binecuvântarea legăturii Voastre de azi, noi preoții Altarului numai puține avem de adăugat.

De când V-ați botezat și până în clipa de față, cel mai de seamă act din viața Voastră este cel de astăzi, când Vă întruch pați un cămin, al Vostru, întemeiat pe dragoste reciprocă și pe binecuvântarea lui D-zeu.

Binecuvântarea căminului Vostru înfrapat azi, nu este un spectacol dintre acelea, după cari vânează azi lumea bolnavă de setea după senzații, ci este un lucru sfânt. Este un lucru sfânt, pentru că la temelia acestui act este schin-teia divină a iubirei. Sf. apostol și evanghelist Ioan (I. Ep. IV. 8) ne spune, că „Dumnezeu iubire este”. Aceasta legătură, a iubirei ce vine dela D-zeu, este lucrul sfânt, care azi V'a împreunat prin binecuvântarea Celui de sus.

Cântile sfinte ale Creștinismului cântă cel mai frumos imn iubirei. Colo, departe în vremuri, Solomon împăratul din Legea Veche, scrie o carte simbolică, numită Cântarea Cântărilor, în care — prin cuvinte de cea mai caldă și mai profundă iubire dintre un mire și o mireasă, în așteptarea nunții lor — înfățișează intima legătură, viitoare în Legea Nouă, dintre Hs. și Biserica Sa. Iar dincoaci, în Legea Nouă, aceluiși imn îi răspunde sf. ap. Pavel, înfățișând legătura dintre Hs. și Biserică tocmai prin asemănarea legăturii dintre bărbat și femeie. (Efes. V. 32).

Solomon, între altele pune, în gura celor doi îndrăgostiți simbolici, aceste expresive cuvinte: „Pune-mă ca un sigil pe inima Ta, ca un sigil pe brațul tău; căci tare ca moartea este iubirea, ca iadul de puternică gelozia ei; jeratecul ei e un foc, o flacără a lui D-zeu”. (Cânt. Cânt. VIII. 6—7). Iar sf. Pavel, adăugând, că iubirea dintre soți trebuie să fie curată și sfântă ca legătura dintre Hs. și Biserică, cântă iubirei cea mai clasică apoteoză pe care a putut-o rosti vreodată gură omenească. El zice (I. Cor. XIII.) „Dacă aș vorbi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar iubire n'aș avea, m'am făcut aramă sunătoare și țimbal sgomotos. Dacă aș avea profetie și aș ști toate tainele . . . și dacă aș avea toată credința, încât să strămut munții, iar iubire nu am, nimic nu sunt. Și dacă aș împărți toată averea mea și dacă aș da corpul meu ca să fie ars și iubire n'aș avea — nimic nu-mi folosește”.

Și imediat, adaugă sf. apostol explicația, cum trebuie să se afirme aceasta schin-teie divină în viața oamenilor: „Iubirea este îndelung răbdătoare; iubirea este plină de bunătăți; iubirea nu este lăudăroasă, nu este îngâmfată, nu este necuviincioasă, nu caută ale sale, nu întărită la mânia, nu pune în socoteală răul, nu se bucură de nedreptate; se bucură împreună cu adevărul. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Iubirea niciodată nu cade”.

Prin aceste sfinte cuvinte ale apostolului Biserica învață, cum au, întâi de toate soții între olaltă, să-și imprime sigiliul iubirei pe „braț”, ca simbol al trupului întreg, și pe „inimă”, ca și chip al ființei sufletești. Dar apostolul ne arată, prin aceste cuvinte, și întreg rostul social al iubirei creștine, în toate relațiunile vieții sociale.

V'am pus, deci, în vedere, Iubiți Tineri, un

întreg program de viață spre împlinire, lângă căminul Vostru familiar și în viața socială. Trăind și lucrând în acest înțeles, având între voi o dragoste tare ca moartea și o gelozie sfântă pentru curăția căminului Vostru, jeratecul iubirii Voastre, întocmai ca o flacără d-zeiască, va lumina gândurile și cărările Voastre. Veți întemeia o familie și o căsnicie creștină cu adevărat, ca aceea pe care o fericesc îngerii din ceruri și o laudă oamenii de pe pământ. Veți fi unul pentru celalalt bucurie și razim. Veți fi decorul și mândria familiilor, cari se apropie deolaltă prin legătura voastră sfântă. Veți fi, în mijlocul stricăciunii din viața socială de astăzi, mai pe sus de toate, o vie și grăitoare pildă despre ceea ce *mai* mult ne trebuie azi pentru restaurarea vieții morale și chiar patriotice: cămine familiare, sfinte în sine și sfințitoare de viața obștească.

Aleseele condițiunii sociale și culturale, prin cari Vă ilustrați în societate, ne sunt cu o garanță mai mult pentru aceasta.

Nu uitați, deci, pe nici o clipă, de sfințenia căminului familiar și că instituțiunea familiei este mai veche chiar și decât cel dintâi Altar al lui Dumnezeu. Tocmai prin aceasta veche se evidențiază rostul social al căsătoriei, ținând căminul familiar pe o vreme și locul Altarului. Da, pentru că tocmai sfințenia vieții familiare pogorâ din cea dintâi binecuvântare, ce a dat-o D-zeu vieții sociale.

De aceea a rămas, pentru toate veacurile, învățământul istoric, că, prin puritatea moravurilor din viața familiară și socială, popoară au ajuns la o fericită înflorire, dupăcum alte popoară și state s'au surpat, dacă la temelia lor au avut numai forța brută a puterii și nu puterea nebiruită a bunelor moravuri.

Biserica lui Hristos, păstrătoarea mănuirilor învățături și propovăduitoarea moravurilor sfinte, apelează astăzi la Voi, Iubiți Tineri, prin rostul preoților slujitori: să Vă luați în creștinească seamă jugul conjugal și datorile sociale.

Nu mă îndoesc, Iubite Căpitane, că Tu, care de nenumărateori ai privit moartea în față pe câmpurile de luptă, unde Te-a trimis inima de Român și datoria către Patrie și Rege, vei ști să tragi toate consecințele din jugul noilor îndatoriri. Vei da, sunt sigur, pilda tăriei morale și în viața familiară, prin care se întărește și în acest chip România-Mare, pe care tot voi ați creat-o prin vitejie și sacrificii.

Iar Tu, dragă Stella, fii bună, nobilă și cuminte. Ocrotirei și povățuirii soțului Tău să răspunzi cu caldul devotament al celui mai puțin experimentat în viață și mai slab de a trage la fel în jugul dulce, dar de multeori foarte greu, al căsătoriei.

Și, amândoi împreună, inspirați-Vă din d-zeescul cuvânt al aceluiași apostol, care Vă grăește acum prin rostul meu: „Alergați să dobândiți iubirea; râvniți la cele d-zeiești” (I Cor. XIV. 1). Dar împlinind cele ale lui Dumnezeu, țineți cont și de cele ce așteaptă dela voi viața. Un mare și necredincios filosof pesimist (*Schopenhauer*), cu toate că nu pune preț pe viață, a spus o vorbă cu un adânc înțeles practic, zicând: Căsătoria înseamnă, să-ți înjumătățești drepturile, și să-ți dublezi datorințele. Împliniți și acest cuvânt!

Domnul nostru Iisus Hristos, care a binecuvântat nunta din Cana Galileei, să binecuvinteze legătura voastră de astăzi, și toți pașii vieții voastre, cu pace și bună înțelegere, cu spor în toate cele bune și cu fericire netulburată. Amin!

Arad, 6/19 Decembrie 1920.

Dr. Gh. Ciuhandu, protoiereu.

Recreditiv istorice în jurul icoanei dela Prizlop, (1780—1913.)

(Urmare.)

Ceva mai târziu în 23 Iunie 1749 arhimandritul din Blaj Leontie Moschona,¹⁾ grec, l-a dispus de călugăr tot aci la Prizlop,²⁾ după pace în 26 Iunie 1749 a făcut mărturisirea creștinității catolice. Varlam a avansat de egumen și a încercat să recâștige pămîntele mănăstirii răpitate de nemeși; a făcut colectă pentru repararea mănăstirii. A deschis la mănăstire școala cu internat; și-a întins jurisdicția și asupra mănăstirilor Plosca și Vaca. Am văzut mai sus, că Varlam a abjurat unirea în 1762, dar iarăși a înbrățșat-o în anul următor și fu numit paroh în Halmagi. Dar nu s'a purtat bine și deaceia fu chemat la mănăstire în Blaj în 1763; deaci în 1770, prepozitul Filotei László îl reactivează la Prizlop, să deschidă din nou școala. Nu știm când a murit.

După modesta mea socotită, dânsul e auctorul poemului istoric: Plângerea mănăstirii Prizlopului.

6. Plângerea icoanei.

Icoana carea se păstra la 1764 în Blaj și apoi fu transportată la Viena a asudat, a lăcrămat și a plâns mai de multe ori, în mai multe locuri.

Până încă a nu fi adusă la Blaj, a plâns în Prizlop. Cumcă a plâns aci, adevăresc cu jurământ călugării Prizlopului. Cari sunt acești călugări, nu ni se spune. Nu ni se spune nici timpul, nici ocazia plângerii și nici aceia, că numai odată; poate că numai în 13 Februarie 1769, când Aron fiind în vizită canonică la Galații Hunedoarei, calvinii au tras teciuri de pistol asupra lui.

Relivez, că documentele cari mărturisesc despre lăcrămările întâmplare în Blaj, nu amintesc nimic de plângerea acestei icoane, pe timpul când era încă în Prizlop.

Sămoilă Clain, carele cum am văzut, a fost martor „de visu”, la lăcrămările din Blaj, aceste lăcrămări le a și fixat, în trei locuri ale istoriei sale bisericesti, editată de Cipari în Acte și fragmente la 1855; despre plângerea din Prizlop însă nu aminteste nici odată. Ci Clain, cum se știe, a mai scris despre istoria bisericesti românească un op latinesc, pe care apoi l-a tradus și pe românește.³⁾ În acesta pomenește de plângerea din Prizlop a icoanei, însă în schimb retace lăcrămările din Blaj.

Iată-i vorbele: „imagine in templo Monasterii Sylvasientis flevisse dicebatur, quod Monachii illius Monasterii jure jurando affirmabant”.⁴⁾ Din aceste cuvinte aș presupune, că plângerea relatată în ele, e cea întâmplată cu ocaziunea atentatului din Galați. Dar nu e cu neputință, că auctorul a contemplat alta, ori că doară mai multe plângeri, ce se vor fi perândat acolo. Fie cum va fi, ajunge aici pentru scopul nostru a reliefa, cumcă Clain e scheptic, față de plângerea din Prizlop, pe carea nu a văzut-o însuși pre cum bănuitor și prepuelnic se va dovedi și atunci, când cu ochii săi proprii va vedea plângerile întâmplare repetat în Blaj. Clain se exprimă despre plângerea din Prizlop: „se zice că imaginea ar fi plâns în biserică mănăstirii din Silvas, ce cu jurământ întăreau monahii acelei mănăstiri”...

Pot în chipul acesta scrie și despre plângerea ce ar fi avut loc la Blaj, când cu îngroparea lui Aron. „Cu ocazia aducerii trupului lui (dela Baia-mare) la Blaj se zice, că ar fi

plângând icoana Născătoarei de Dumnezeu cea de lângă dvera (ușa) cea mare".

Răportând apoi de transportarea imaginii la Viena, scrie:

"In 6 August (1764) a venit dela împărăteasa porunca, că icoana care a plâns, să se trântă la Viena. Atanasie a trimis-o prin Filotei Laslo călugărul mănăstirii S. Treime, care cu dușmanul se lipise de Atanasie, și prin călugărașul Ambrosie. Fiind călugării acestea în trecerea cu icoana la Sibiu, se zice că și acolo a fi lacrimat".

A patra și ultima dată, când Clain mai aminteste despre icoana plângătoare, o face în legătură cu istorisirea unei certe, între călugării Grigorie Maior, episcopul de Sibiu și Filotei Laslo. Acești frați, în țela maior "incepură a se tăca în vorbe", pe care, că unele slujbe dumnezeiești oficia se vor face la Sibiu, în biserica mare ori în curtea curții: "Cătră când era să se ducă Filotei în chilie, zice că i-au zis Grigorie: De ce ai să faci înaintea te va bate Dumnezeu. Filotei a răspuns: ia samă părinte, să nu-ți vie aceasta în cap, — și a început a grăi ceva despre icoana Preceștii care a plâns și zice Filotei, că Grigorie a zis: Nu-mi trebuie ajutorul Preceștii, că eu sunt fericit întru aceasta lume și altele. Care Filotei toate le a scris lui Atanasie la Viena".

Deci se vede, că Clain și Gr. Maior șovăesc întru admiterea faptului plângerii miraculoase, a copilului Precuratei Fecioare; măcar că ambii au trebuit să fie de față, la ceremonialul bise-pesc, ce s'a oficiat în biserica curții episcopicești, în 18 Martie 1764, Duminică, când fu înmormântat cadavrul flexibil a lui Aron și când a fost "sudat" icoana Preceștii!

Cumcă S. Clain a fost martor ocular la sudarea icoanei, întâmplată la utrenia din 18 Martie 1764, între 4-5 oare dimineața, când e sigur era de față cadavrul lui Aron, avem actul ("scrisoarea") adresat de Filotei László, în 23 Iunie 1764, la porunca vicăriului (?) capitular Atanasie, care a fi trimis primatului din Strigori, Francisc Arkoczy.

Ecleziarhul și prefectul bisericii curții, Filotei László în actul amintit înșiră nominal toate persoanele cari au fost de față la acea utrenie și cari au văzut sudarea. Intre ele e înșirat și vicăriul episcopal Ramuila, adică călugărul episcopesc (în opoziție cu călugării mari rești dela mănăstirea Sf. Treime) Samuila. Alt călugăr Samuila, afară de Clain nu a fost nici el în Blaj.

Despre Gr. Maior nu se spune să fi fost prezent la aceasta slujbă! Se poate că călugării la sf. Treime pe acest timp puteau să officieze necatul deja în mănăstirea mare a lor, carea e aproape de terminare, căci afară de doi călugări regești vedem, că ceilalți nu asistară la necatul dela biserica curții în dimineața Duminicii din 18 Martie 1764. E de presupus însă, că Gr. Maior nu va fi venit la aceasta utrenie, din simplul motiv, că dânsul numai în noaptea următoare, sâmbătă la 11 oare a ajuns la Blaj cu cadavrul lui Aron, carele cum știm murise în Baia-mare,⁶⁾ și așa ca rupt de osteneală și mâncat de frig, va fi fost dispensat de datoria de a fi prezent la serviciul matutin.

(Va urma.)

⁶⁾ La Șemat Logojuului o c. pg. 471 și deaci Radu 82 e greșit spus, că Filotei a dispus pe lângă Prizlop. Filotei nu a putut fi arhimandrit 1749 căci era numai un adolescent de 19 ani. Roma la studiu a fost trimis abia în 1752. Despre Chiova, mare adict al eppului Klein cuf. Bunea I. c. 27-279 idem Eop I Inocențiu Klein, Blaj 1900 p. 225; 230 și 232 Iorga Ist. bis. românești Valenii de Jos 1909 vol. II pag. 202, idem Scrisori și inscripții de la Baia-mare București 1906, v. I, pg. 42 și 43 și idem Ist. XVIII v. II. 163 și 410. Nilc. c. 595-596. Cipar ibid. 104; 143 Raț I. c. 18. Moșca era și protopop, ținea toate la masa lui Aron,

mergea cu Klein la dietă din Sibiu și vizita parohiile. † In 1758 (Raț zice că a murit în 1754) Moschona a pus baza la biblioteca baziliilor din Blaj. Toți călugării Blajului și-au mântuit studiile la institutele apusului numai Moschona e cu cultură greacă și Izaia cu slavona, câștigată la academia lui Petru Movilă în Chiev. — *) Până în 1747 Prizlop pare a fi fost, ortodox. Aci a rezidat pasager și un episcop oriental, expulzat în 18 Iunie 1747 de Maria Terezia. Cred că-l cheamă Hristofor, pe acest "părinte grecesc" — efemerios — venit de peste Dunăre, carele dela Prizlop s-a acinit pe la 1764 la compania grecilor săi din Brașov, și e unul cu Hristofor Petru episcopul Orășii, care știință preoți pe la anul 1713! — Meteu I. 190-2 îl crede pe vlădicul bihorean pribeag din 1713 că e Ștefan vlădica din Lipova și e sârb. Bunea episcopul Klein, 217. I. Boroș în "Foaia oficială a diecezii Logojuului" 1915 Nr. 24 pg. 187. Radu Ist. vic. 82 și 108 Iorga Sate I c. 302-3. Bunyitay Vince, Biharmegye oláhjai s a valás unió, Budapest 1892 p. 36; 37; 60; 61 și 62. Gruia "Rev. Teologică" ex 1915 pg. 147-150. — *) Toate au ramas de Clain în manuscris la Oradea-mare. Iorga Ist. lit. sec. 18. I. c. II 168; 182 3; 187; 189-195. Cipar I. c. 137 141 și 143. — *) Clain Hist. Daco-Romanorum și ve Valachorum, publicată în Instrucția publică din București în 1861, numerii din Aprilie Mai Deaci reproducă tot de Laurean în Foaia pentru minte, inimă și literatură Brașov 1862 Nr. 11 și urmât. — *) Se află în arhiva primăriei din Strigori — *) S. Clain dă greșit datul îngropării în 13/III. E 18/III, 1764.

INFORMAȚIUNI.

† Pavel Boldea protopresbiter militar în r.

La 1 Dec. când cu toții prăznuim ziua învierii noastre naționale, în comuna Borlovenii v. din valea Almăjului s'a stins lin în etate de 58 ani protoiereul militar Pavel Boldea. O figură simpatică, un luptător aprig și neînfricat. În zilele cele mai grele ale neamului — pe timpul războiului uriaș — ne-a adus servicii foarte prețioase.

A jertfit mult pentru ridicarea familiei sale, dând neamului oameni de samă, iar pentru neam a lăsat câteva fundațiuni însemnate. Dăm mai la vale câteva dete biografice:

Născut în Borlovenii-vechi, comitatul Caraș-Severin, la 6 Noemvrie 1862. După terminarea studiilor funcționează în anii 1883-1888 ca paroh în comuna natală. La 1 Septemvrie 1888, e numit de preot militar activ, cu sediul în Budapesta și în aceasta calitate păstorește soldații ort. români din corpurile de armată 3, 4, 5 și 6 fiind totodată și catihet la școlile militare de pe teritoriul acestor corpuri. La parte activă în viața socială și publică românească și la înființarea parohiei gr. ort. române din Budapesta. Pentru serviciile prestate e înaintat la anul 1895 de preot militar de cl. I și distins cu brău roșu în anul 1897 e transferat la Viena și pentru serviciile excelente făcute și aici în calitate de catihet și păstor sufletesc și al corpurilor de armată 8, 9, 13 și 14, în anul 1902 e decorat cu ordul „Sfântului Sava” al Sârbiei, în 1903 cu ordul „Steaua României” și în 1905 înaintat la rangul de protopop militar. În anii 1906-1912 funcționează în Sibiu și drept recunoștința a meritelor câștigate îi-se confere ordul Francisc Iosif în rang de cavaler. La începutul anului 1912 e transferat din nou la Viena. Isbucnind războiul plecă pe câmpul de luptă, fiind împărțit la comanda supremă a armatei, care operă contra Serbiei, iar dela 24 Maiu 1915 la cea dela Isonzo. Ca șef al preoților militari ort. români în cursul războiului își câștigă mari merite prin îngrijirile, ce le face, ca fiecare regiment, la care servesc și români ortodoxi, să-și aibă preotul său. Tot astfel și în orașele cu spitale. A cercetat regimentele în linia de foc, spitalele și taberile de prizonieri. Pentru serviciile eminente prestate în 8 August, 1914 e înaintat la rangul de loc. colonel și decorat cu crucea de aur cl. I. pentru merite cu decorație de războiu. Pentru activitatea ce o desvoltă în spitale și distins cu crucea de onoare a crucii roșii cu decorație de războiu. Lăudat în mai multe rânduri. E membru mai în

toate societățile noastre culturale și economice. În vara anului 1918 și-a cerut pensionarea și să stabilește în comuna natală, muncind pentru luminarea poporului. A fost v. preș. „Comunității de avere” din Csebeș. Î-l deplânge familia pe care el a înălțat-o la vrednicie și neamul pe care l'a iubit. În veci pomenirea lui!

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, s'a reintors Duminecă, în 6/19 Dec., din București la reședința sa din Arad.

Cununia A. S. R. principesa Elisabeta cu A. S. R. George moștenitorul de tron al grecei se va celebra în București, după sf. sărbători.

Desființarea episcopioilor romano-catolice din Oradea-mare și Satu-mare. Guvernul a hotărât desființarea episcopioilor romano-catolice din Oradea-mare și Satu-mare. Teritoriul episcopiei din Oradea va fi încorporat la dieceza din Timișoara, iar parohiile celei din Satu-mare vor fi alipite la dieceza din Transilvania.

Alegerea de protopresbiter al Comloșului. Sinodul protopresbiteral electoral al trac-tului Banat-Comloș, întrunit Luni, în 7/20 Decemvrie a. c., a ales cu unanimitate de protopresbiter al Banat-Comloșul pe distinsul preot și scriitor bisericesc Dr. Ștefan Cioroianu. Actul alegerii l-a condus P. O. D. Miha u Păcățian, asesor-referent bisericesc în calitate de comisar consistorial.

† Dr. Emilian Voiuțchi arhipresbiter stau-rofor, consiliar consistorial, fost profesor de teologia mirală la facultatea teologică din Cernăuți, a decedat în 6 Decemvrie a. c. în etate de 70 ani și a fost așezat spre veșnică odihnă în 9 Decemvrie. Adormitul în Domnul s'a distins ca profesor și scriitor bisericesc, îmbogățind literatura noastră teologică cu opuri de valoare. A redactat ani de-a rândul revista bisericescă „Candela”, și a fost în mai multe rânduri decan al facultății teologice și rector al universității din Cernăuți. Odihnească cu pace.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurs.

Conform ord. Ven. Cons. Nr. 2698. Pentru îndeplinirea alor două posturi învățătoresci, devenite vacante prin abdicarea inv. Atanasie Lipovan și a învățătoarei Maria Lipovan, din Sânnicolaul-Mare, protopopiatul B.-Comloșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Biserica și Școala.

Venitele împreună cu fiecare post sunt: 1. Locuință liberă. 2. Salariu dela parohie 750 lei. 3. Stolele îndatinat dela mormântări. 4. Pentru conferință 25 lei; iar pentru scripturistica 10 lei. Intregirea salariului se va cere dela guvern. Încălzitul și curățitul saletor de învățământ cade în sarcina parohiei, iar îngrijirea internă a locuinței în sarcina învățătorilor aleși.

Aleșii vor prevedea cantoratul în și afară de biserică, vor conduce școlarii la sfânta biserică și îi vor instrua în cântările bisericesti-naționale. Recursele ajustate cu documentele necesari se vor na nță (ficiului) protopopesc în B.-Comloș (județul Torontal) având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Sânnicolaul-Mare spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Dat în ședința Comitetului parohial, ținută la 27 Septemvrie (10 Oct) 1920. Ioan Popovici paroh-șefedinte. Petru Fleșierin paroh not. comit. parohial.

În conțelegere cu: Dr. Ștefan Cioroianu, adm. protopopesc.

1-3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător-cantor devenit vacant la școala populară confesională ort. română din Pecica-română, (jud. Arad), se escrie concurs cu termen de 21 zile

